

**Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP**

Jméno studenta	Bc. Markéta Blažková					
Název práce	Proměny v africkém myšlení: Léopold Sédar Senghor					
Hodnotil	jméno				datum	
Oponent práce	Mgr. Otakar Horák				30.8.2012	
Stupeň hodnocení <i>(označte „X“)</i>	A = 1	B = 1,5	C = 2	D = 2,5	E = 3	F = 4
		X				

Podrobné hodnocení práce

Hodnocení (+)	Stupnice						Hodnocení (-)
	A	B	C	D	E	F	
1. Probíhaly pravidelné konzultace						X	1. Konzultace neproběhly
2. Znalost literatury k tématu		X					2. Neznalost literatury k tématu
3. Dostatečný počet použitých relevantních zdrojů			X				3. Nedostatečný počet relevantních zdrojů
4. Dostatečný počet odkazů	X						4. Nedostatečný počet odkazů
5. Dobrá struktura práce a formální správnost		X					5. Špatná struktura práce a formální nesprávnost
6. Dobrá logická výstavba textu			X				6. Špatná logická výstavba textu
7. Dobrý úvod			X				7. Nedostatečný úvod
8. Kriticky hodnotí zdroje				X			8. Nehodnotí použité zdroje
9. Obsahuje analýzu problému			X				9. Nevykazuje analytické schopnosti
10. Zřetelná metodologie			X				10. Bez metodologického ukotvení
11. Ucelený závěr			X				11. Nedostatečný závěr
12. Správně vedený vědecký aparát		X					12. Nesprávně vedený vědecký aparát
13. Kvalitní jazykové podání (stylistika a gramatika)		X					13. Špatné jazykové podání
14. Přílohy (nepovinné)							

Slovní hodnocení:

Úlohy opravy pôvodnej práce, ktorú som k obhajobe neodporučil, sa diplomantka Bc. Markéta Blažková zhostila dobre. Progres je jednoznačný v každom aspekte. Kapitulu I. *Otázka africké filozofie* považujem dokonca za vynikajúcu. Práca pôsobí pomerne kompaktné, číta sa svižne. Čitateľovi je zrejme, čo chce autorka povedať. Ubudli stovky gramatických a typografických chýb, aj keď sa v texte stále nachádzajú. Asi najviac vyrušuje písanie „africká“ a „európska“ filozofia so začiatočnými veľkými písmenami uprostred viet.

Nasledujúci zoznam pripomienok nemá vplyv na dobrý pocit zo solídne napísanej práce:

1. *Úvod* – z väčšej časti ponechaný v pôvodnom znení. Námieta, že do koncepcie práce príliš nezapadá, preto pretrváva. V čitateľovi totižto vyvoláva dojem, že ústrednou témou práce bude etika, čo je omyl.

2. Na niektorých miestach trpí vyjadrovanie diplomantky stále komplikovanosťou a nezrozumiteľnosťou, viď napríklad: „Cílem této školy [etnofilozofie] je poskytnout základní obranu

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

africké humanity a ustavit nedokonalé.“ (s. 19). Čo to znamená, ak je cieľom nejakej školy „ustaviť nedokonalé“? Alebo: „Století devatenácté a začátek dvacátého se věnovaly především objasňování minulosti člověka, s tím bezpečně doloženým výsledkem, že objevení člověka na Zemi biologicky odpovídá „hominizaci“ života. Dnes svazek vědeckých bádání obrácených kupředu k dalšímu pokračování „lidstva jako fenoménu“ začíná v tomto směru odkrývat ještě úžasnější perspektivu: perspektivu postupné „humanizace“ lidstva.“ (s. 34) Nedalo by sa to povedať jednoduchšie?

Diplomantku však musím pochváliť za to, ako si s reformuláciou a redukcíu neobratných a komplikovaných formulácií poradila. Zatiaľčo pôvodná práca z nich prakticky pozostávala, v novom texte predstavujú výnimku z pravidla.

3. Aj v tejto práci sa stále nachádzajú myšlienky, ktoré môže autorka – pri najlepšej vôli – obhájiť len veľmi ťažko: „To, co je zpravidla nejvíce Africkému obyvatelstvu vytýkáno, není barva pleti nebo problém poznáním, ale neschopnost vzdělávat se, omezenost v přijímání informací a pomalost v realizaci svých myšlenek.“ (s. 31), „Leopold Sédar Senghor je nejvzdělanější ze všech afrických vůdců [...]“ (s. 28), „Afričané jsou od nepaměti lidé, jimž je ateismus cizí.“ (s. 68) alebo: „Jinými slovy rysy Senghorova *Negritude* jsou smysl pro společenství, dar předvídavosti či dar rytmu. Najdeme je nesmazatelně ve všech pracích a činnostech černocho.“ (s. 29) Odkiaľ diplomantka vie, čo sa Afričanom najviac vtyka? Ako zistila, že Senghor je najvzdelanejší zo všetkých afrických vodcov, ateizmus je Afričanom cudzí a vo všetkých prácach černocho sa nachádza dar predvídavosti a rytmu? A kde sa tieto „dary“ vzali? A čo to vôbec znamená? Inokedy je čitateľ pomerne zmätený nedopovedanosťou formulácií: „Teilhard Senghorovi pomohl tvrzením, že to, co vedlo lidi dříve k válce, mělo by je nyní vést k míru.“ (s. 68)

4. Faktografické chyby: Na strane 23 diplomantka konštatuje, že prvé obdobie *Negritude* spadá do 30. rokov 20. storočia, ale na strane 28 píše, že prvá fáza Senghorovho konceptu *Negritude* spadá do obdobia už pred Prvou svetovou vojnou. Pritom, v čase jej vypuknutia mal Senghor iba 8 rokov.

5. Autorka často sprostredkúva Senghorove myšlienky odvolávajúc sa pritom na sekundárne pramene. Diplomantke pritom musí byť jasné, že musia byť poznamenané interpretáciou a význam Senghorových myšlienok môžu výrazne posúvať. Diplomantka buď musí čerpať priamo z primárnych zdrojov, alebo dať čitateľovi jasne najavo, že čitateľa len oboznamuje s interpretáciami toho alebo onoho autora.

Námety do diskusie:

1. S diplomantkou očividne nezdieľam predstavy o analytickej filozofii, ktorú vnímam ako bytostne scientistickú. Autorka sa nás však snaží presvedčiť, že analytickí filozofi v Afrike usilujú o

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

„uplatňování víry do praxe v afrických kulturách [...]“ (s. 20) Ja by som naopak povedal, že analytickí filozofi – minimálne v euroamerickom priestore – vieru z pozície scientizmu kritizujú ako nedôveryhodný zdroj poznania. Navyše, na ďalšej strane diplomantka konštatuje, že *východiskom* pre analytickú filozofiu je dekonštrukcia a postmoderné myslenie. Je tomu ale skutočne tak? Vyžadujem podrobnejšie objasnenie.

2. Diplomantka nezdiala predstavy afrických filozofov o možnosti prepojiť analytickú filozofiu s hermeneutikou a fenomenológiou. Kladiem si teda otázku, ako si túto ambíciu u afrických filozofov vysvetliť, ak je podľa diplomantky jednoznačne odsúdená k nezdaru? Od diplomantky tiež budem požadovať, aby komisiu pri obhajobe diplomovej práce oboznámila so snahami D. Davidsona a H. G. Gadamera o také prepojenia: „To, že Donald Davidson a Hans Gadamer jsou jedinými příklady snahy o pozitivní konvergenci v západním světě,⁴⁷ svědčí o nemožnosti a zbytečnosti tohoto propojení. Není nutné hledat spojitost mezi filosofickými směry, které spolu nic nespojuje.“ (s. 22)

3. Na obhajobe diplomovej práce budem od diplomantky vyžadovať poskytnutie krátkej a zrozumiteľnej definície hnutia Negritude. Obávam sa, že jeho porozumenie čitateľovi nutne uniká. Nasledujúce vymedzenie je napríklad natoľko široké, že pod neho možno skryť takmer čokoľvek: „Hnutí *Negritude* lze pojímat epistemologicky, ontologicky i politicky, je spojeno s literaturou, uměním i kulturou a odpovídá na otázky sociální, etické i metafyzické, především je však nositelem myšlenek afrického socialismu, bergsonismu a hermeneutiky.“ (s. 24). Inými slovami – hnutie Negritude je možné vnímať zo všetkých možných uhlov pohľadu a je spojené so všetkým možným. Takáto „definícia“ je pomerne neužitočná.

4. Príliš nerozumiem Senghorovým snahám o tzv. „univerzálnu civilizáciu“. (s. 45) Čo to znamená, obzvlášť, ak má byť v jej rámci – podľa Senghorových predstáv – zachovaná rôznorodosť jazykov a vôbec jedinečnosť a špecifickosť kultúr? Inými slovami, možno budovať univerzálnu civilizáciu na práve šarí'a a zároveň na rímskom práve? Nevylučuje sa to navzájom?

5.

5a. U autorky mi chýba kritická reflexia prezentovaného materiálu. Alebo to znamená, že so všetkým súhlasí? Ja teda rozhodne nie. Takže sa pýtam: nezaváňa diplomantke nasledujúca myšlienka náhodou sociálnym inžinierstvom? „Domnívám se proto, že Senghorův návrh postavit vědu na francouzštině, která by v současnosti byla nahrazena angličtinou, a africké jazyky uchovat pro tradici, kulturu a umělecké texty, není špatný.“ (s. 45). Ako by toho Senghor dosiahol? Zákomom, silou,...?

5b. Ako červená niť sa prácou vinie predstava o Európanoch ako chladne racionálnych na rozdiel od citových a emocionálnych Afričanoch (obzvlášť s. 48-53). Nejedná sa ale skôr o kliše z ľudovej slovesnosti typu „chladní Nemci vs. romantickí Taliani“? Kde má autorka evidenciu pre

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

nasledujúce tvrdenia? „Přesto Senghor přiznává přednost emocím jako tomu, co odděluje a rozlišuje způsob afrického přístupu ke světu. Emoce poskytují Senghorovi speciální význam: „To už není jen psychický stav, ale způsob vnímání a dotyk vlastního bytí.“ Zabývá se opozicí mezi oběma africkými přístupy k realitě. Všimá si mystického přístupu k realitě v Africe, rozvíjeném emocionalitou, stejně jako novým čistým porozuměním, které je charakteristické pro západní myšlení a které je zakotveno v Descartesově „cogito ergo sum“. (s. 48)

5c. Napriek tomu, že diplomantka pri obhajobe diplomovej práce svoje názory na prehnitosť Západu revidovala, v odovzdanej práci ich ponechala viac-menej bezo zmeny. Nad'alej sa tak dozvedáme o tom, že sme po moci a peniazoch bažiaci egoisti a že z tohto marazmu nás môže zachrániť revival Bergsonom, de Chardinom a Senghorom vzývaných mystických síl. Uvádžam pasáž, ktorá tieto nálady vystihuje zrejme najviac: „Vezměme si myšlenku životní síly, kterou lze použít jako myšlenku speciálního afrického bytí. Podle Senghora je charakteristickým rysem africké ontologie to, že černoch identifikuje bytí se životem, přesněji s životní silou. Pokud touha ovládnout vede pryč od pravdy, pak se stále více odkloňujeme od dobrého. Podle Bergsona: „je v tom něco zběsilého“, co se týká západní civilizace a její touhy po bohatství a moci. Současná situace je však neudržitelná: nežli jsou splněny staré potřeby, vznikají nové potřeby. Je to nekonečný závod, jehož výsledkem je hon za výkonem, potěšením a spotřebou, nikoli spokojenost. To posiluje mechanickou sílu, méně asketický výkon lidstva, bohužel s tím důsledkem, že stále ničivější zbraně jsou dány člověku k dispozici. Je to tendence, která je nakloněna k válce a luxusu.¹⁶¹ A to je přesně opačná tendence nežli ta, kterou vyžaduje Senghor, Bergson i Chardin a která by měla být nakloněna k míru, porozumění a duchovnímu rozvoji. Jako náhradu za marné a nebezpečné hledání stále větší moci nabízí Bergson alternativu, kterou se může *Negritude* inspirovat a která směřuje k „návratu k jednoduššímu životu“. Tím se nejen rozumí jisté omezení v touze po bohatství, ale také snaha s pomocí materiální moci shromážděné doposud lidstvem rozšířit jeho intuitivní mystické síly, opět hledat svou duši, více využívat psychologických výzkumů a meditací: ...“ (s. 53)

Zdá sa teda, že autorka zaujíma určitú rozpoltenosť v ústnom a písomnom prejave. Pokiaľ čítam uvedenú pasáž zle, budem požadovať jej vysvetlenie tak, aby bola v zhode s tým, čo sme počuli na ústnej obhajobe, kde autorka svoje názory značne revidovala.

5d. S autorkou nesúhlasím ani v tom, keď tvrdí: „[...] dnes individualismus můžeme zakoušet mnohem znatelněji než v minulosti. Jelikož právě dnes se více než kdykoli jindy ukazují první negativa, která plynou z touhy po individualismu.“ (s. 57) Autorka zmerala dnešnú mieru individualizmu a porovnala ju s minulými údajmi? A aké sú ony „prvé negativa“, ktoré sa „dnes ukazujú viac ako inokedy“?

Katedra filozofie FFUP
Hodnocení magisterské DP

6. Ako sa Senghorove názory pretavili do praxe? Čo sa podarilo zrealizovať?

Aj keď odovzdaná práca stále vykazuje určité nedostatky, jedná sa v celku o solídny text. Z toho dôvodu ho hodnotím známkou B. Na obhajobe diplomovej práce budem od študentky požadovať odpovede na tu položené otázky. V prípade ich uspokojivého zodpovedania jej navrhнем záverečnú známku lepšiu ako C.

Stupeň hodnocení: A=1, B=1,5, C=2, D=2,5, E=3 a F=4